

INGLIZ TILINI O'QITISH METODIKASIDA YANGICHA TA'LIM USULLARI

O'ktamova Malikaxon Sherali qizi

Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti Xorijiy tillar fakulteti, Xorijiy til va adabiyot yo'nalishi

uktamovamalikakhan@gmail.com

Annotatsiya: Maqolada yangi texnologiyalardan foydalangan holda umumta'lim maktablarida ingliz tilini o'qitish usullari tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: chet tili, o'yin, innovatsion texnologiyalar, texnologik vositalar, usullar, texnikalar.

Bugungi kunda har qanday sohani, jumladan, ta'limni ham kompyuter va axborot texnologiyalarisiz tasavvur qilish qiyin. Milliy ta'lim dasturida ta'lim jarayonini didaktik va axborot ta'minotining yangi avlodini ishlab chiqish va joriy etish bosqichida ta'lim mazmunini o'zlashtirish muammosini hal etishga qaratilgan zamonaviy ta'lim texnologiyalarini yaratish muhimligi ta'kidlangan. Bugungi kunda ta'lim mazmuni va sifati jamiyatning eng dolzarb muammolari va ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida qaralmoqda.

Ta'limni rivojlantirish va uning samaradorligini oshirish yo'llari izlanmoqda, ta'lim jarayoniga yangi axborot texnologiyalarini joriy etish masalasi ommalashmoqda. Xususan, fan va ishlab chiqarishni o'quv jarayoniga integratsiyalash mexanizmlarini ishlab chiqish, uni amaliyotga tatbiq etish; nazariy va amaliy mashg'ulotlar va mustaqil ta'limni individuallashtirish, shuningdek, multimedia ta'lim tizimi va uning vositalari uchun texnologiyani ishlab chiqish. Talabalarni yangi pedagogik va axborot texnologiyalari hamda multimedia texnologiyalari asosida ishga qabul qilish, o'zlashtirish va o'qitishni jadallashtirish dolzarb vazifalardan biridir.

Shuning uchun ham taraqqiyotimizning asosiy yo'nalishlaridan biri bo'lgan o'quv jarayonini jadal rivojlantirishda axborot texnologiyalarining o'rni va samaradorligi beqiyosdir. Chunki zamonaviy axborot texnologiyalari vositalari o'quv jarayonining sifati va samaradorligini oshirish jarayonida o'zining barcha imkoniyatlari va tashkil etish usullarini butunlay o'zgartirib yubordi. Shuning uchun ham bugungi kunda barchamiz ta'lim tizimida “yangi pedagogik texnologiyalar” yoki “innovatsion texnologiyalar” atamalaridan foydalanamiz.

Bugungi kunda ta'lim muassasalari zamonaviy kompyuter va axborot texnologiyalari bilan ta'minlangan. Bu esa o'qituvchilardan o'z ishiga yangicha yondashuvni, ta'lim jarayonida zamonaviy innovatsion texnologiyalardan samarali foydalanish zarurligini taqozo etadi.

Ta'lim jarayoniga innovatsion texnologiyalarni joriy etish, o'qituvchilarning zamonaviy pedagogik va axborot texnologiyalaridan foydalanish ko'nikma va malakalarini shakllantirish bilan birga ularning ta'lim-tarbiya jarayonida tutgan o'rni, vazifa va rollarini ham o'zgartiradi. Shu bilan birga, tizimga yangi pedagogik va axborot texnologiyalarining yangi uslublari, uslublari va dasturiy vositalarini joriy etish uchun yanada keng imkoniyatlar yaratish maqsadida innovatsion texnologiyalar o'rgatiladi.

Ta’lim muassasalarida chet tilini o’qitish jarayonida katta hajmdagi axborotni to’plash, o’zlashtirish, qayta ishlash, foydalanish va uzatish muhim ahamiyatga ega. Shuning uchun an’anaviy usullardan tashqari, innovatsion texnologiyalardan, jumladan, axborotdan foydalanish kerak.

Shu bilan birga, tizimga yangi pedagogik va axborot texnologiyalarining yangi uslublari, uslublari va dasturiy vositalarini joriy etish uchun yanada keng imkoniyatlar yaratish maqsadida innovatsion texnologiyalar o’rgatiladi. Ta’lim muassasalarida chet tilini o’qitish jarayonida katta hajmdagi axborotni to’plash, o’zlashtirish, qayta ishlash, foydalanish va uzatish muhim ahamiyatga ega. Shuning uchun an’anaviy usullardan tashqari, innovatsion texnologiyalardan, jumladan, axborotdan foydalanish kerak.

Shu bilan birga, tizimga yangi pedagogik va axborot texnologiyalarining yangi uslublari, uslublari va dasturiy vositalarini joriy etish uchun yanada keng imkoniyatlar yaratish maqsadida innovatsion texnologiyalar o’rgatiladi. Ta’lim muassasalarida chet tilini o’qitish jarayonida katta hajmdagi axborotni to’plash, o’zlashtirish, qayta ishlash, foydalanish va uzatish muhim ahamiyatga ega. Shuning uchun an’anaviy usullardan tashqari, innovatsion texnologiyalardan, jumladan, axborotdan foydalanish kerak.

An’anaviy usullardan tashqari innovatsion texnologiyalar, jumladan, axborot texnologiyalaridan ham foydalanish zarur. An’anaviy usullardan tashqari innovatsion texnologiyalar, jumladan, axborot texnologiyalaridan ham foydalanish zarur.

Axborot texnologiyalari yordamida o’quv jarayoni qiziqarli bo’lib, har bir talabaga individual yondashish imkonini beradi.

Axborot texnologiyalaridan foydalanish tufayli o’qituvchi va talabalar chet tili faniga oid katta hajmdagi ma’lumotlarni olish va o’zlashtirish imkoniyatiga ega bo’ldilar. Chet tillarini o’qitish samaradorligini ta’minlash uchun innovatsion texnologiyalarni joriy etish, darslarni yangi interfaol usullar va axborot texnologiyalari vositalaridan foydalangan holda o’tkazish, jumladan multimedia, masofaviy ta’lim, internet texnologiyalaridan foydalanish, kompyuterlashtirilgan konferensiyalar, elektron o’quv qo’llanmalar va darsliklar yaratish hamda ularning bevosita darsda foydalanish samarali. Hozirgi vaqtda elektron darsliklardan o’quv jarayonining barcha jabhalarida, jumladan, chet tillarini o’qitishda ham foydalanish tavsiya etiladi.

Chet tillarini o’rgatishda multimedia texnologiyalaridan foydalanish darsni tashkil etishda turli metod va texnologiyalardan foydalanishni talab qiladi. Buning uchun o’quvchilarning ishlab chiqarish amaliyotini o’quv xonalari va kompyuter sinflarida, texnik o’quv qurollari binolarida, uslubiy xonada, kutubxonalarda tashkil etish zarur. Multimedia axborotni turli shakllarda taqdim etish va dinamik tasvirlarni yaratish, ko’rish va eshitish organlari orqali uni qabul qilish va tasavvur qilish imkoniyatini beradi. Chet tillarni o’rgatishda multimedia texnologiyalari an’anaviylardan farqli o’laroq, axborotni matn ko’rinishida emas, balki tasvir, tovush va harakatlar ko’rinishida ifodalaydi. Bu talabalarni sinfda faolroq va e’tiborli bo’lishga o’rgatadi, chunki ma’lumot aniq harakatlarga reaksiyaga asoslanadi. Chunki har bir tavsiya etilgan axborot ularning ishtiroki va harakatlari orqali yaratiladi. Multimedia texnologiyasi nazariy, amaliy, vizual, informatsion, ta’lim va nazorat qismlarini birlashtirib, o’quvchilarga ijobiy va samarali ta’sir ko’rsatadigan vositadir.

Ta'lim texnologiyalari - ta'lim jarayonida zamonaviy axborot texnologiyalaridan samarali foydalanish. Shuningdek, ta'lim jarayoniga zamonaviy innovatsion texnologiyalarni joriy etish orqali ta'lim sifati va samaradorligini oshirishga qaratilgan. Xususan, chet tilini o'rganishda bunday axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishning bir qancha afzalliklari bor. Tillarni o'rganish va o'rgatishda zamonaviy texnologiyalarning o'rni beqiyos. Texnologiyadan foydalanish chet tilini o'rganishning barcha jabhalarida (o'qish, o'qish, tinglash va gapirish) foydalidir. Tinglash til o'rganishning eng muhim qismlaridan biridir. Bu talabdan bir vaqtning o'zida so'zlovchining talaffuzi, grammatika qoidalari, so'z boyligi va ma'nosiga e'tibor berishni talab qiladi. Ta'limda zamonaviy texnologiyalardan foydalanishning muhim omili o'quvchilarning axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini bilishi va ulardan foydalanish qobiliyatidir. Zamonaviy texnologiyalar yordamida chet tilini o'rgatish va o'rganish eng samarali usullardan biridir. Bu jarayon quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- kompyuterdan foydalanganda talaba chet tilida video, ko'rgazmali, dialoglar, filmlar yoki multfilmlarni tomosha qilishi va tinglashi mumkin;
- xorijiy tillardagi radio dasturlar va teledasturlarni tinglash va tomosha qilish imkoniyati mavjud; - magnitafon va kassetalardan, ko'proq an'anaviy usullardan foydalanish;
- CD pleerlar bor.

Ushbu vositalardan foydalanish chet tilini o'rganish jarayonini o'quvchilar uchun qiziqarli va samaraliroq qiladi. Globallashuv jarayonida hayotimizni internetsiz tasavvur qilish qiyin. Bu chet tilini o'rganish va o'rgatishning eng samarali usullaridan biridir. Xorijiy ma'ruzachilar bilan Internet orqali muloqot qilish imkoniyatiga ega bo'lasiz. Yozish mashqlarini yozish orqali yaxshilash mumkin elektron pochta. Xulosa qilib aytganda, ingliz tili darslarida innovatsion usullardan foydalanish o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatini, ravonligini, tez va to'g'ri javob bera olish qobiliyatini rivojlantiradi, bu esa o'quvchilarda bilimga intilishni uyg'otadi. Talaba darsga yaxshi tayyorgarlik ko'rishga intiladi.

Bu talabalarni o'quv jarayonining faol ishtirokchisiga aylantiradi. Ta'lim tizimi erkin fikrlaydigan, serqirra, yetuk shaxsni tarbiyalashga qaratilganligi sababli, kelajakda bo'lajak o'qituvchilar uchun innovatsion texnologiyalardan foydalanishning samarali usullarini yanada rivojlantiramiz.

Adabiyotlar ro'yxati

1. Bekmuratova U.B. “Ingliz tilini o'qitishda innovatsion texnologiyalardan foydalanish” mavzusidagi insho. Toshkent, 2012 yil.
2. Turdieva G., Xotamova D. O'quv saytlarini yaratish uchun dreamweaver dasturiy ta'minotining imkoniyatlari // "AKADEMIYA" ilmiy-metodik jurnali. № 5 (44), 2019 y.
3. Turdieva G.S., Sulaymanova M.A. Moodle masofaviy ta'lim platformasi orqali o'quv jarayonida elektron o'quv resurslarini tashkil etish usullari // AKADEMIYA. Ilmiy-metodik jurnal, 2020. № 5 (56). 40-43-betlar.

4. Qurbonov B.S. Chet tilini o'qitishda iSpring QuizMaker dasturining interaktiv va ierarxik vazifalaridan foydalanish samaradorligi // Fan, texnologiya va ta'lim, 2019 yil.
5. Turdieva G.S., Nabieva D. Moodle masofaviy o'qitish tizimida test savollarini yaratish usullari // Zamonaviy fan nazariyasi va amaliyoti, 2017. No 12. P. 695-698.
6. Ataeva G.I., To'raeva G.X. Tarjima jahon madaniyatini o'zaro bog'lash vositasi sifatida // Akademiya. No 12 (51), 2019 y., 65-67-betlar.
7. Yadgarova L.D., Murodova G.B. Tarjima qiyinchiliklari. Adabiy tilning nutq uslublari // Akademiya. No 12 (51), 2019 y., 63-65-betlar.
8. Turaeva G.K. O'zbek tiliga tarjima qilishda mashina tarjimasi muammolari // Universum: texnika fanlari: elektron. ilmiy jurnal, 2020. № 10 (79). 47-50-betlar.